

leend. Ha az illető vagy hozzájuk hasonló érzelmek ujulnak fel, önként felmerülnek a képzetek, gondolatok is. Azután beszél az emlékezetnek két typusáról az u. n. visuel és auditiv typusról, hogy t. i. némelyek jobban megőriznek látási, mások hallási benyomásokat. Végül arról beszél, miként tárgyalja ő és vési be a gymnasium legfelsőbb osztályában az elvontabb philosophiai értekezéseket, p. o. Cartesiusnak értekezését a philosophia alapvetéséről és Schillernek kisebb philosophiai értekezéseit (78—80. lapig). Értekezésének utolsó fejezetében az emlékezet fejlesztéséről beszél a nyelvtanításban s itt Rothfuchs kitünő értekezéseire hivatkozik (Beiträge zur Methode des altsprachlichen Unterrichts. Marburg 1893 és Bekenntnisse aus der Arbeit. 1892). Mivel ez nem is tartozik szorosan a tárgy körébe, de meg e rész mutat legkevesebb eredetiséget, ennek ismertetését mellőzhetőnek vélem. Talán e rövid kivonatból is kitűnik, hogy Fauth munkája a tudomány mai színvonalán áll a legszigorúbb értelemben véve a dolgot, hogy nemcsak érdekes és reális új elméleti világításban tünteti fel az emlékeztetést, hanem gyakorlati útmutatásokban is gazdag. Bizonyos szellemi nyereséggel, tudásunk erősödésével teszszük le kezünkől a könyvet.

SZÉKELY GYÖRGY.

VEGYESEK.

— A tanulók módszeres iskolai foglalkoztatása ügyében dr. *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter valamennyi tankerületi kir. főigazgatósághoz intézve következő rendeletet adott ki: «1513/1899. szám. Mint már több ízben hangsúlyoztam, a túlterhelés nem csupán a tanterveknek, hanem a módszernek a kérdése is. A közoktatási kormányt e meggyőződésben megerősítik a tanulmányi felügyelettel megbízott közegek jelentései, melyekből kiderül, hogy ott, ahol a középiskolai tanításunknak alapjául szolgáló s az utasításokban kifejezett módszeres alapelvek valóban lelkes méltatással találkoznak, a túlterhelés bajai is enyhébb alakban jelentkeznek. Az utasításoknak egyik legkiemelkedőbb elve az, hogy az ismeretek pusztá közlése nem biztosíthatja az igazi eredményt. Az úgynevezett lecke-feladás helyét, mely egymagában tanításnak nem is nevezhető, az intensív tanítói eljárásnak kell elfoglalnia; mely abban keresi érdemét, hogy a tanár az osztály összes tanulóival közösen és együttes munkában dolgozza fel a tantervben kiszabott anyagot. Az ily eljárás mellett a tananyagot lényegében az iskolában kellene a tanulóknak elsajátítaniok, s a házi munkásságnak legföljebb az iskolában hallottak és tanultak megszilárdítására s szükség szerint írásbeli alkalmazására kellene szorítkozniok.

Sajnosan tapasztalható ezzel szemben, hogy még sok helyütt túlságos mennyiségű házi leczkékkel és feladatokkal vannak a tanulók megterhelve, a minek egyik oka — elismerem — az osztályoknak általában túlságos népességében s ennek folytán a helyes tanítói eljárás alkalmazásának csekélyebb lehetőségében, de ezen felül a fent érintett, ma márszáztízben elismert módszeres követelmények mellőzésében is kereshető. Arról értesültem, hogy egyes középiskolák tanárai még a hétnek egyetlen szünnapjára, a vasárnapra is oly sok megtanulni való anyagot, házi írásbeli feladatokat, rajzokat stb. adnak fel, hogy a tanulóknak még ezen a napon sincsen módjukban a családdal való bensőbb érintkezés, vagy a fáradt elmének nemesen szórakoztató foglalkozással, vagy üdüléssel való megpihentetése.

A mennyiben tehát a hétköznapokon különböző külső akadályok kedvezőtlen hatása alatt nem volna lehetséges az utasítások ajánlotta módszeres elveknek teljesen következetes alkalmazásával a házi foglalkozás mértékét jelentékenyen leszállítani, a szorgalmi időnek lelkiismeretes felhasználása révén legalább arra törekedjenek a tanári karok — s erre nézve a királyi főigazgatóság közbelépésére számítok, — hogy a vasárnapon, mint különben is egyedüli heti teljes szünnapokon lehetőleg egészen mentek maradjanak a tanulók a házi feladatoktól és leczkétanulástól. A hétköznap szorgalmi időnek lelkiismeretes felhasználásával részemről lehetőnek tartom ezen cél elérését s hiszem, hogy a vasárnapi pihenőnek áldásos következményei a jövő hét iskolai munkásságának nagyobb élénkségében s a tanulók behatóbb érdeklődésében is jelentkezni fognak. Budapestén, 1899. évi január 4-én. *Wlassics* s. k.»

Föltétlen örömmel üdvözöljük ezt az üdvös irányú rendeletet, melytől iskolai életünk egészségesebb fejlődését várjuk. Kerülve minden divatos jelszót, hosszas tapasztalatokból kiforrott elvek alkalmazását sürgeti a rendelet, midőn egyenesen száműzi iskoláinkból a leczkefeladásokat, a tanítást intensivebbé teszi és súlypontját a házi munkásságból az iskolai közös foglalkozásba helyezi át. Korán ez a rendelet épen nem jött, inkább azt mondhatnók, hogy késett egy pár évtizedet; de végrehajtására a mostani tanárnemzedék alkalmasabb is, később is, mint a régi volt. Tárgytalanná semmi esetre sem vált, ha késett is, mert ma is nagy szükség van rá. Férfias, bölcs és szükséges szó ez ma is. Nyilatkozatok vannak pár évvel ezelőtti időből a közvélemény előtt, melyek arra mutatnak, hogy e rendelet eszméjében a miniszter úr személyes kezdeményét kell látnunk. De látszik a rendelet kidolgozásán, hogy ez a meggyőződés az egész ügyosztályt is áthatja, s örvendünk kell, hogy a minisztérium hivatalosan állást foglalt a módszeres iskolai munkálkodás mellett. Kívánatos, hogy főigazgatóságaink megleljék a módot a

rendelet vezető gondolatainak érvényesítésére és a tanárt, a ki ily irányban buzgólkodik, részesítsék támogatásukban. Eddig nem egyszer volt alkalmunk hallani fiatalabb tanároktól, hogy az életben nem alkalmazhatták szabadon a gyakorlóiskolában szerzett didaktikai készségeiket. Nem tudjuk, nem fogja-e zavarni a rendelet egységes hatását, hogy a tanulók vasárnapi munkaszünetének szükségét oly részletesen és alaposan kimutatja. Erre az intő szóra is nagy szükség volt, de nehogy sokan *csak* ezt olvassák ki a rendeletből, melynek főgondolata az, hogy lehetőleg az iskolában kell a tanulni valót feldolgozni megfelelő módszeres eljárással, iskolai közös munkával. Tehát nehogy elhomályosítsa ezt a főgondolatot az a másik speciálisabb szempont, mely különben maga is teljes figyelmünket érdemli. A mily szépen megokolja a rendelet a tanuló érzelmi életének és lelki sokoldalúságának érdekében is a házi pihenés szükségét, szinte sajnáljuk, hogy még egy pár részletet föl nem említett, a mi az iskolai tanítás intenzitásával összefügg. De majd eljön annak is az ideje. Ma már hivatalosan tiltva van a puszta lezkefeladás és kikérdezés, majd korlátozni fogják pl. az óráközi osztályozás szokását is. Ez a legferdebb erkölcsi viszonyba hozta a tanárt és tanulókat. A tanuló nem felelhet a nélkül, hogy felelete mintegy hivatalos actus ne legyen. A tanár mintha nem is vezetője volna a közös munkának, hanem hivatalos ellenőrzője a fiúk kötelességteljesítésének. Ő feladja a lezket, s másnap meghallgatja, jól megtanulták-e. Előtte a calculus-könyv, melybe az eredményhez képest jobb vagy rosszabb jegyet ír be. Ez a viszony igen is hivatalos és igen rendőri szellemű. A tanítás eredménye a calculusban csúcsosodik ki, nem a tárgy ismeretében. S ez az osztályozás igen kellemetlen, mivel megrontja az egész óra minden öszhangját s minduntalan felrúzza az osztály közösségét a tárgyi érdekbe való elmélyedésből. Egyetlen mentsége a calculus-könyvnek, hogy a tanár emlékezetét támogatja. Ha azonban testté válik e rendelet igéje, ha az egész osztályt foglalkoztatja a tanár, ha minden kérdés az osztálynak szól s mindenki felel minden órán, akkor ismerni fogja a tanár a fiukat calculusjegyzés nélkül is. Ezt a kérdést is megérleli az élet, s ez a rendelet ezt is hatalmasan előkészíti. Az iskola szelleme kétségtelenül nagy mértékben javulni fog és nevelő hatása emelkedni, ha a rendelet célzatai megvalósulnak.

— **Szepesmegye népoktatási viszonyairól** dr. Hajnóczy R. József kir. tanfelügyelő jelentése az 1897—8-k évre vonatkozólag áttekinthető képet ad. A megyében 1897 tavaszán házról házra járva pontosan összeírták az anyakönyvek adatai alapján az iskolasoros gyermekeket, kiknek száma 33,077 volt. Ezek közül nem járt iskolába 3547 gyermek. A megye területén 243 tiszta népoktató intézet működött, ezek közt népiskola: állami 5, vármegyei 1, községi 13, róm. kath. 151, gör. kath. 16,

ág. ev. 45, izr. 5, társulati 1, magán 1 ; ezeknek egy része azonban nem felel meg az építkezés, illetőleg a belső felszerelés követelményeinek, nevezetesen a Poprád völgyének sok kicsiny községében minden felekezet külön iskolát törekszik fentartani, noha nincs hozzá ereje. Érdekes a jelentésnek az a pontja, hogy az állami és községi iskolákban (a tanfelügyelő szorosabb hatásköre alatt) a lelkészek gondosan teljesítették a hitoktatás kötelezettségét, míg a felekezeti jellegű iskolákban a hittanítást majdnem mindenütt a tanítók végezték. Nyelvre nézve tiszta magyar tanítás folyt 18 intézetben, nem magyar 226-ban, ezek közül 34 r. kath., 1 gör. kath., 3 ág. ev. iskolában nem felelt meg a magyar nyelv tanítása a törvény kívánásának. Panaszkodik a jelentés, hogy az irodai munkák és szervező tárgyalások nagy mértékű szaporítása miatt kevés időt fordíthatott a tanfelügyelő iskolalátogatásra, sürgeti segédtanfelügyelő kinevezését és a tisztán közigazgatási irodai munkák másfelé terelését.

— Weber István síremlékére újabban befolyt Waldapfel Jánostól 1 frt adomány.

— Értésítés. A *Magyar Paedagogia* régibb évfolyamait 1 frt lezállított áron megszerezhetik az új tagok, még pedig az I., II. és III. évfolyamokat a pénztárosnál; a többit a Frankin-társulatnál lehet megrendelni.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Nagy-gyűlés 1899 jan. hó 21-én.

Jelen vannak: dr. *Heinrich Gusztáv* elnöklése mellett Wlassics Gyula v. b. t. t. vallás- és közoktatásügyi miniszter, Berzeviczy Albert v. b. t. t. országgyűlési képviselő, Alexander Bernát, Bokor József, Bánóczy József, Badics Ferencz, Budinszky Károly, Beke Manó, Erődi Béla, Fináczy Ernő, Gyulay Béla, Geőcze Sarolta, Gyomlay Gyula, Hegedüs István, Hofer Károly, Józsa Mihály, Kovács János, Komáromy Lajos, Kerékgyártó Elek, Lederer Ábris, Lád Károly, Mártonffy Márton, Marmula János, Málnai Mihály, Négyesy László, Neményi Imre, Nagy László, Radó Vilmos, Szigetvári Iván, Sebestyén Gyula, Wagner Alajos, Verédy Károly, Waldapfel János, Zlinszky Aladár, Zsengery Samu, Trájtler Károly, utóbbi mint jegyző. Ezeken kívül számos nő és férfi vendég.

I. Elnök a következő beszéddel nyitotta meg a nagy-gyűlést: